

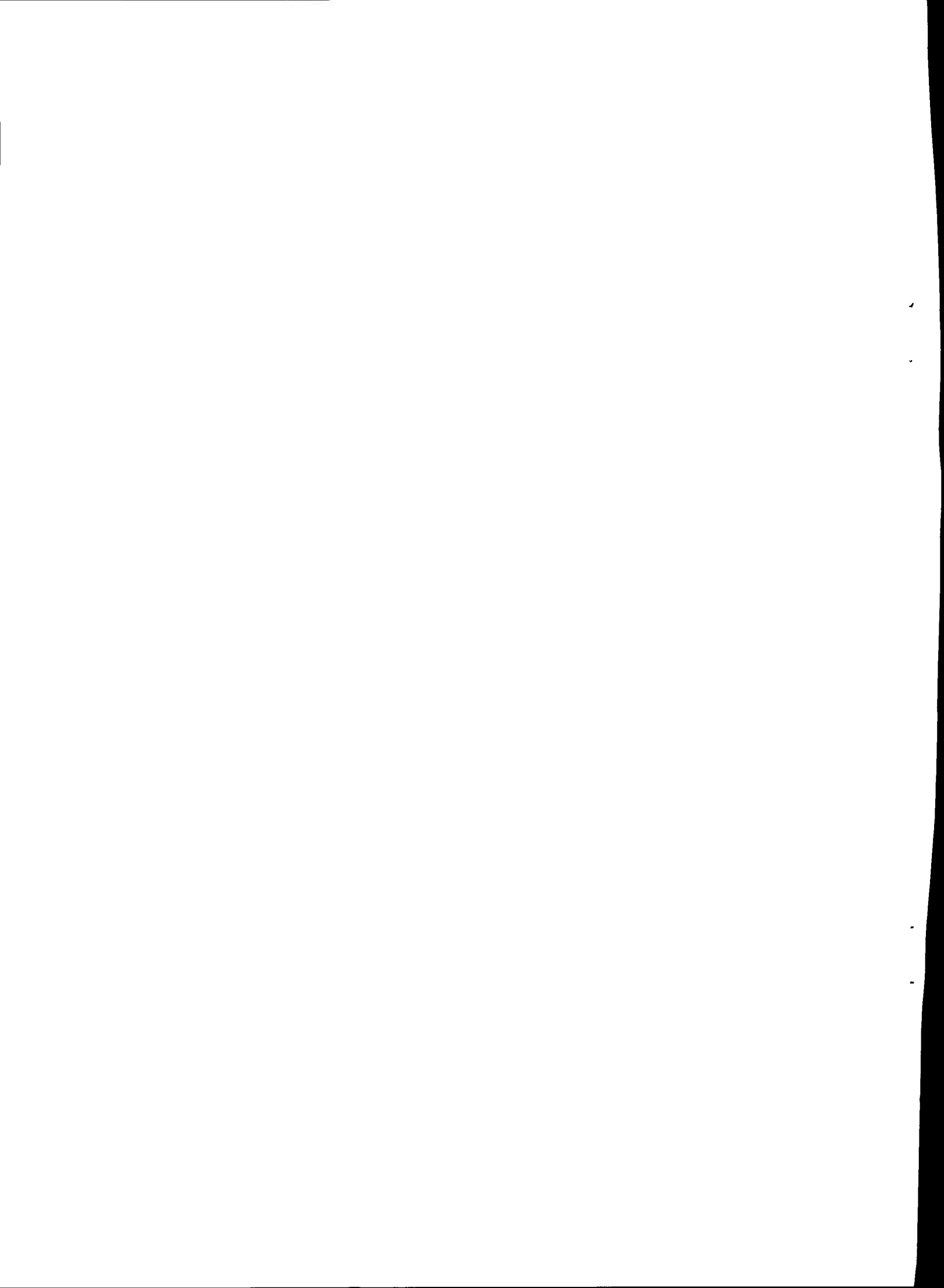
รายงานการพิจารณาศึกษา

เรื่อง พุทธิภัยการสูบบุหรี่จากเมียนมา และพุทธิภัยความไม่สงบจากเมียนมาในประเทศไทย

ของ คณะกรรมการการต่างประเทศ
วุฒิสภา

สำนักกรรมการ ๒
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะกรรมการการการต่างประเทศ โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๗๗

ที่ สว ๐๐๑๐.๑๐/ร๒๕๖

วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๗

เรื่อง รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง ผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาและผู้หนีภัยความไม่สงบ
จากเมียนมาในประเทศไทย

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

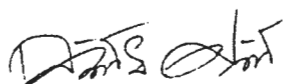
ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๗ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันอังคารที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๒ ได้พิจารณาและมีมติตั้งคณะกรรมการการการต่างประเทศ ซึ่งเป็นคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๘ วรรคสอง (๖) มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบหา ข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการต่างประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ บทบาท และการยอมรับประเทศไทยในประชาคมโลก คนไทยโพ้นทะเล สถานการณ์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นอันอาจส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ รวมทั้งภาพลักษณ์ของประเทศ พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปัจจุบันคณะกรรมการคณะนี้ประกอบด้วย

๑. นางพิกุลแก้ว ไกรฤกษ์	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายกิตติ วะสีนนท์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. พลเอก สุรพงษ์ สุวรรณอัตถ์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. ศาสตราจารย์พิเศษกาญจนารัตน์ ลีวีโรจน์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. นางดวงพร รอดพยาธิ์	เลขานุการคณะกรรมการ
๖. พลเอก นาวิณ ดำริกาญจน์	รองโฆษกคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๗. นายอนุศาสน์ สุวรรณมงคล	รองโฆษกคณะกรรมการ คนที่สอง
๘. พลเอก อีรเดช มีเพียร	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๙. นายสุวัฒน์ ตันยวรรธนะ	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๐. นางผาณิต นิติทัณฑ์ประภาศ	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๑. พลเอก ฉัตรเฉลิม เฉลิมสุข	กรรมการ
๑๒. พลเอก เลิศฤทธิ์ เวชสุวรรณค์	กรรมการ
๑๓. นายถวิล เปลี่ยนศรี	กรรมการ
๑๔. นายสมชาย ชาญณรงค์กุล	กรรมการ
๑๕. นายบรรชา พงศ์อายุกุล	กรรมการ
๑๖. นายกูรติสส์ จันท์ศรีขวลา	กรรมการ
๑๗. นายสุวัฒน์ จิราพันธ์	กรรมการ
๑๘. พลเอก สนธิชนก สังขจันทร์	กรรมการ
๑๙. พลเอก ทรงวิทย์ หนูนุกัถ์	กรรมการ

บัดนี้ คณะกรรมการได้พิจารณาศึกษา เรื่อง ผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาและผู้หนีภัยความไม่สงบจากเมียนมาในประเทศไทย และได้จัดทำรายงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาดังกล่าวต่อวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๘

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอรายงานของคณะกรรมการการต่างประเทศต่อที่ประชุมวุฒิสภาเพื่อพิจารณาต่อไป

(ลงชื่อ) พิกุลแก้ว ไกรฤกษ์
(นางพิกุลแก้ว ไกรฤกษ์)
ประธานคณะกรรมการการต่างประเทศ
วุฒิสภา

(นายเฉลิมชัย ศรีจันทร์)

ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการการต่างประเทศ

(นายเทอดภูมิ งามธุระ)

ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการการต่างประเทศ

กลุ่มงานคณะกรรมการการต่างประเทศ
สำนักกรรมการ ๒ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๗๗

สร้อยญา พิมพ์
เฉลิมชัย/กัญจน์กมล ทาน

คณะกรรมการการต่างประเทศ วุฒิสภา

นางพิกุลแก้ว ไกรฤกษ์
ประธานคณะกรรมการ

นายกิตติ วะสีนนท์
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่หนึ่ง

พลเอก สุรพงษ์ สุวรรณอัตต์
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่สอง

ศาสตราจารย์พิเศษกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่สาม

นางดวงพร รอดพยาธί
เลขานุการคณะกรรมการ

พลเอก นาวิณ ดำริกาญจน์
รองโฆษกคณะกรรมการ

นายอนุศาสน์ สุวรรณมงคล
รองโฆษกคณะกรรมการ
คนที่สอง

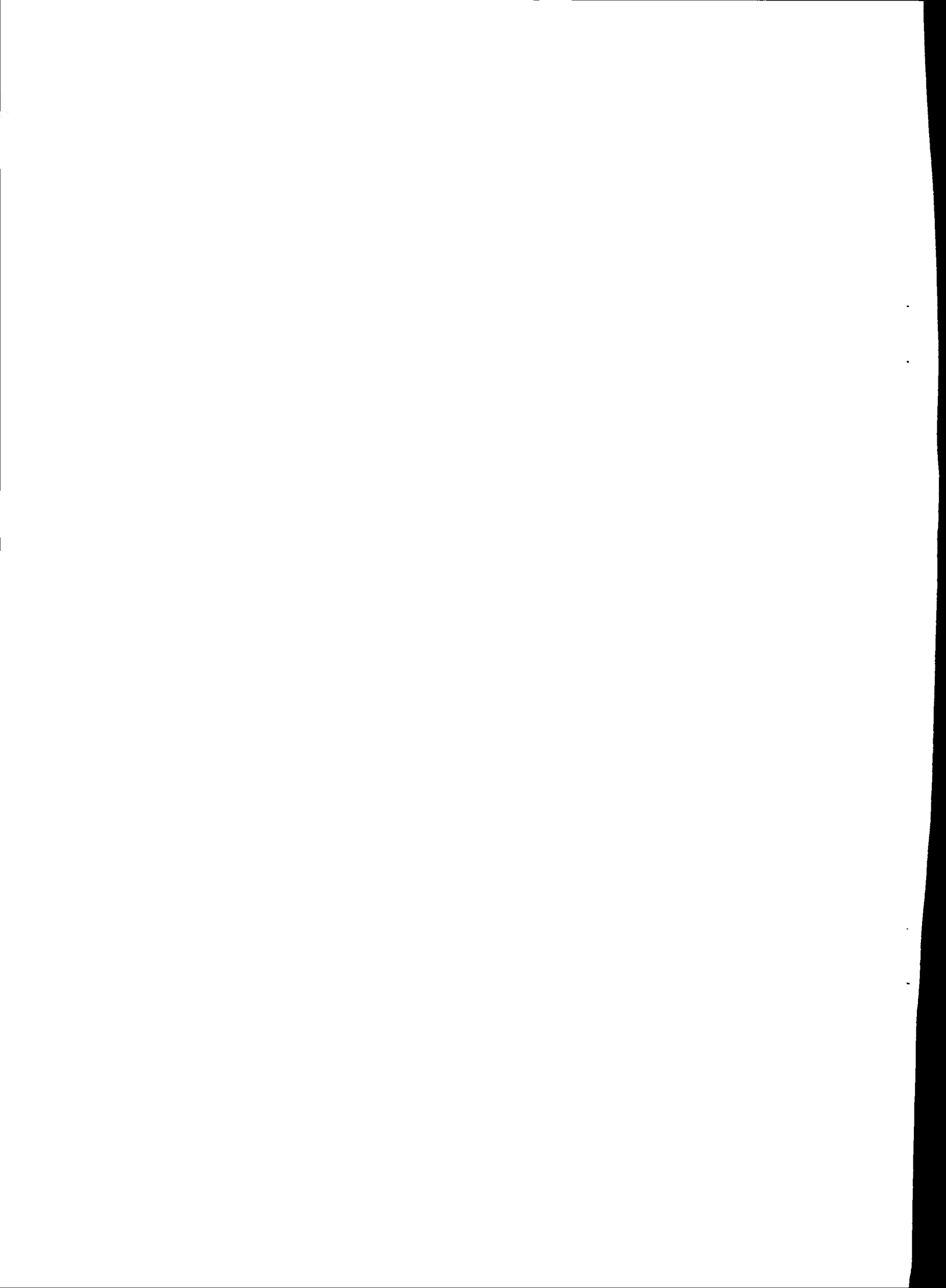
พลเอก อีรเดช มีเพียร
ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ

นายสุวพันธุ์ ตันยุวรรธนะ
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

นางผาณิต นิตินธ์ประภาศ
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

คณะกรรมการการต่างประเทศ วุฒิสภา

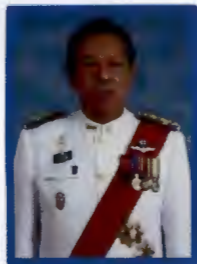
พลเอก ฉัตรเฉลิม เฉลิมสุข
ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ

พลเอก เลิศฤทธิ์ เวชสุวรรณ
กรรมาธิการ

นายถวิล เปลี่ยนศรี
กรรมาธิการ

นายสมชาย ชาญณรงค์กุล
กรรมาธิการ

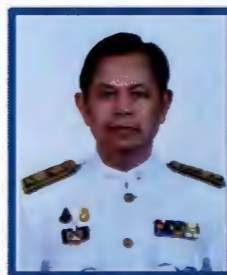
นายบรรชา พงศ์อายุกุล
กรรมาธิการ

นายกูรติสฎ์ จันทร์ศรีชวาลา
กรรมาธิการ

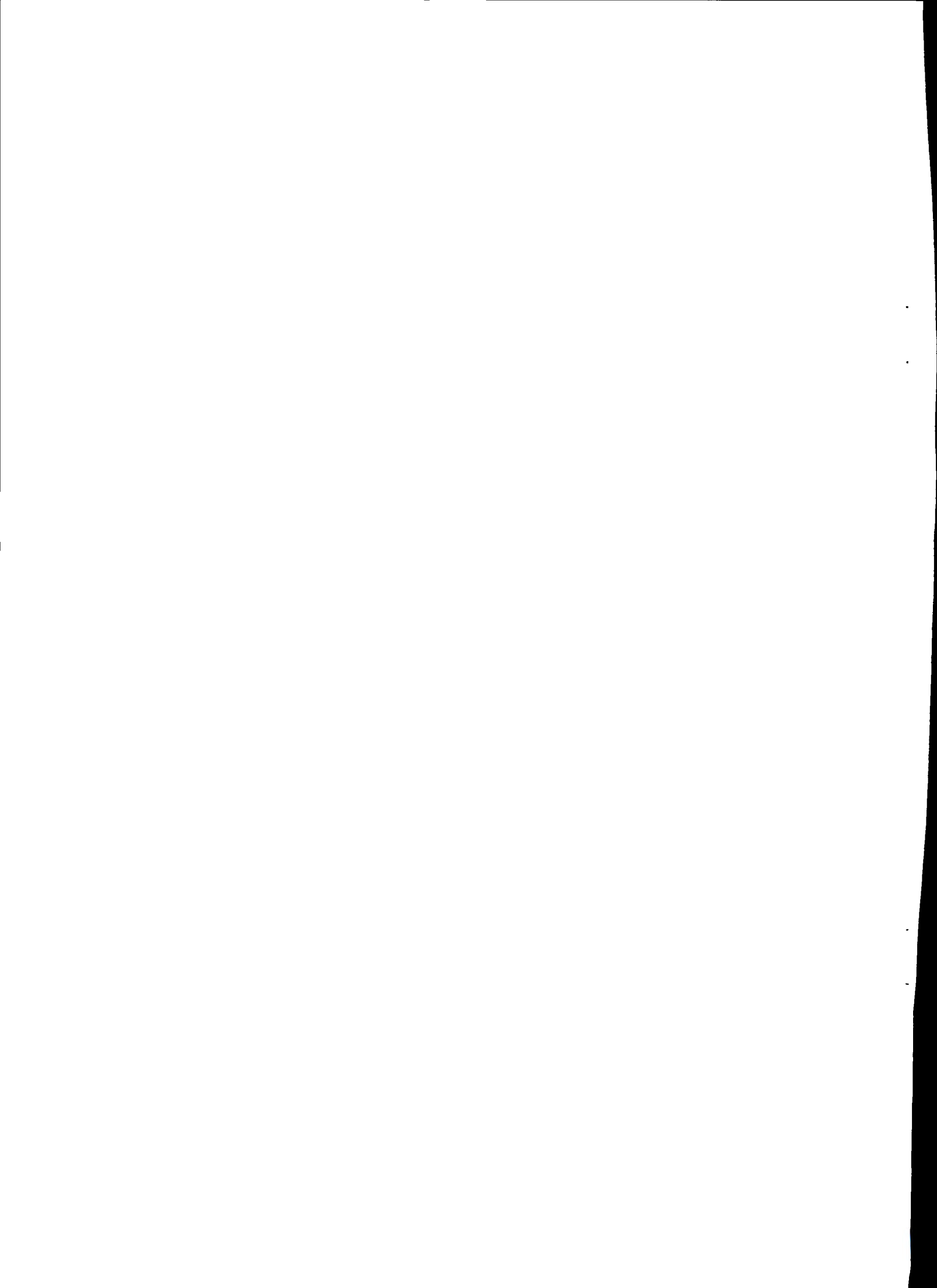
พลเอก สนิชชนก สังขจันทร์
กรรมาธิการ

นายสุวัฒน์ จิราพันธุ์
กรรมาธิการ

พลเอก ทรงวิทย์ หนูนุกัถ์
กรรมาธิการ

คณะอนุกรรมการพิจารณาและติดตามสถานการณ์ระหว่างประเทศที่มีผลกระทบต่อประเทศไทย วุฒิสภา

พลเอก ฉัตรเฉลิม เฉลิมสุข
รองประธานคณะอนุกรรมการคนที่หนึ่ง

นายถวิล เปี่ยมศรี
ประธานคณะอนุกรรมการ

นายภูมรัตน์ ทักษาดิพงษ์
รองประธานคณะอนุกรรมการคนที่สอง

นายพิเชต สุนทรพิพิธ
รองประธานคณะอนุกรรมการคนที่สาม

นายสิงค์ วิเศษพจนกิจ
อนุกรรมการ

นายวี ประจวบเหมาะ
อนุกรรมการ

นายคณัย มุสา
อนุกรรมการ

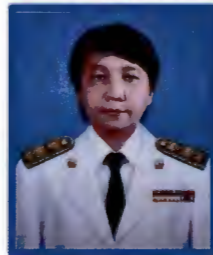
นายสุรชาติ ผดุงจันทน์
อนุกรรมการ

นางสาวบุษฎี สันติพิทักษ์
อนุกรรมการ

นายกฤษฎา อักษรวงษ์
อนุกรรมการ

นางสาวสุชาดา สุตตะคาน
อนุกรรมการ

นายพลเทพ ธนโกเศศ
อนุกรรมการและเลขานุการ

รายงานการพิจารณาศึกษา
เรื่อง ผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาและผู้หนีภัยความไม่สงบจากเมียนมาในประเทศไทย
ของคณะกรรมการพิจารณาและติดตามสถานการณ์ระหว่างประเทศ
ที่มีผลกระทบต่อประเทศไทย
ในคณะกรรมการการต่างประเทศ วุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๗ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันอังคารที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๒ ได้พิจารณาและมีมติตั้งคณะกรรมการการต่างประเทศ ซึ่งเป็นคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๘ วรรคสอง (๖) มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบหา ข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการต่างประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ บทบาท และการยอมรับประเทศไทยในประชาคมโลก คนไทยโพ้นทะเล สถานการณ์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นอันอาจส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ รวมทั้งภาพลักษณ์ของประเทศ พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

บัดนี้ คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษา เรื่อง ผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาและผู้หนีภัยความไม่สงบจากเมียนมาในประเทศไทย ตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการต่างประเทศ เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาดังกล่าวต่อวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๘๘ ดังนี้

๑. การดำเนินงาน

๑.๑ คณะกรรมการ ประกอบด้วย

๑.๑.๑ นางพิกุลแก้ว ไกรฤกษ์	ประธานคณะกรรมการ
๑.๑.๒ นายกิตติ วะสินนท์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๑.๑.๓ พลเอก สุรพงษ์ สุวรรณอัตถ์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๑.๑.๔ ศาสตราจารย์พิเศษกาญจนารัตน์ ลีวีโรจน์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๑.๑.๕ นางดวงพร รอดพยาธิ์	เลขานุการคณะกรรมการ
๑.๑.๖ พลเอก นาวิณ คำริกาญจน์	รองโฆษกคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๑.๑.๗ นายอนุศาสน์ สุวรรณมงคล	รองโฆษกคณะกรรมการ คนที่สอง
๑.๑.๘ พลเอก ธีรเดช มีเพียร	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑.๑.๙ นายสุวพันธุ์ ตันยุวรรธนะ	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑.๑.๑๐ นางผาณิต นิติทัณฑ์ประภาศ	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑.๑.๑๑ พลเอก ฉัตรเฉลิม เฉลิมสุข	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑.๑.๑๒ พลเอก เลิศฤทธิ์ เวชสุวรรณค์	กรรมการ
๑.๑.๑๓ นายถวิล เป็ลียนศรี	กรรมการ
๑.๑.๑๔ นายสมชาย ชาญณรงค์กุล	กรรมการ

๑.๑.๑๕ นายบรรชา...

๑.๑.๑๕ นายบรรชา พงศ์อายุกุล	กรรมการ
๑.๑.๑๖ นายกูรติสภ์ จันทร์ศรีชวาลา	กรรมการ
๑.๑.๑๗ นายสุวัฒน์ จิราพันธ์	กรรมการ
๑.๑.๑๘ พลเอก สนิธชนก สังขจันทร์	กรรมการ
๑.๑.๑๙ พลเอก ทรงวิทย์ หนูนุกัถ์	กรรมการ

๑.๒ คณะกรรมการได้แต่งตั้งและมอบหมายคณะอนุกรรมการพิจารณาและติดตามสถานการณ์ระหว่างประเทศที่มีผลกระทบต่อประเทศไทย ทำการพิจารณาศึกษาเกี่ยวกับสถานการณ์ต่างประเทศที่สำคัญที่อาจส่งผลกระทบต่อประเทศไทย ซึ่งคณะอนุกรรมการคณะนี้ ประกอบด้วย

๑.๒.๑ นายถวิล เปลี่ยนศรี	ประธานคณะอนุกรรมการ
๑.๒.๒ พลเอก ฉัตรเฉลิม เฉลิมสุข	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
๑.๒.๓ นายภุมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
๑.๒.๔ นายพิเชต สุนทรพิพิธ	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สาม
๑.๒.๕ นายรวิ ประจวบเหมาะ	อนุกรรมการ
๑.๒.๖ นายสิงค์ วิเศษพจนกิจ	อนุกรรมการ
๑.๒.๗ นายกฤษฎา อักษรวงค์	อนุกรรมการ
๑.๒.๘ นางสาวสุชาดา สุตตะคาน	อนุกรรมการ
๑.๒.๙ นายดนัย มุสา	อนุกรรมการ
๑.๒.๑๐ นางสาวบุษฎี สันติพิทักษ์	อนุกรรมการ
๑.๒.๑๑ นายสุรชาติ ผดุงจันทร์	อนุกรรมการ
๑.๒.๑๒ นายพลเทพ ธนโกเศศ	อนุกรรมการและเลขานุการ

๒. วิธีการพิจารณาศึกษา

๒.๑ คณะอนุกรรมการได้จัดให้มีการประชุม เพื่อพิจารณาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง ผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาและผู้หนีภัยความไม่สงบจากเมียนมาในประเทศไทย จำนวน ๔ ครั้ง ดังนี้

- ๒.๑.๑ ครั้งที่ ๑๒/๒๕๖๕ วันพฤหัสบดีที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๕
- ๒.๑.๒ ครั้งที่ ๑๔/๒๕๖๕ วันพฤหัสบดีที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๖๕
- ๒.๑.๓ ครั้งที่ ๑๗/๒๕๖๕ วันพฤหัสบดีที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕
- ๒.๑.๔ ครั้งที่ ๑๙/๒๕๖๕ วันพฤหัสบดีที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๕

๒.๒ คณะอนุกรรมการได้ดำเนินการเชิญหน่วยงานมาให้ข้อมูลประกอบการพิจารณา ดังนี้

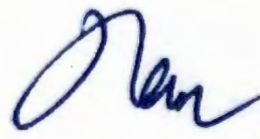
- ๒.๒.๑ ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ
- ๒.๒.๒ ผู้แทนสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ
- ๒.๒.๓ ผู้แทนสำนักข่าวกรองแห่งชาติ

๒.๓ คณะอนุกรรมการได้เดินทางไปศึกษาดูงานความสัมพันธ์ระหว่างไทย-เมียนมา และสถานการณ์ผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาและผู้หนีภัยความไม่สงบจากเมียนมาในประเทศไทย ณ จังหวัดตาก ระหว่างวันที่ ๒๑-๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๕

๒.๔ คณะอนุกรรมการได้นำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการการต่างประเทศ เพื่อขอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ จำนวน ๑ ครั้ง คือ ครั้งที่ ๙/๒๕๖๗ วันพุธที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๗

๓. ผลการพิจารณาศึกษา

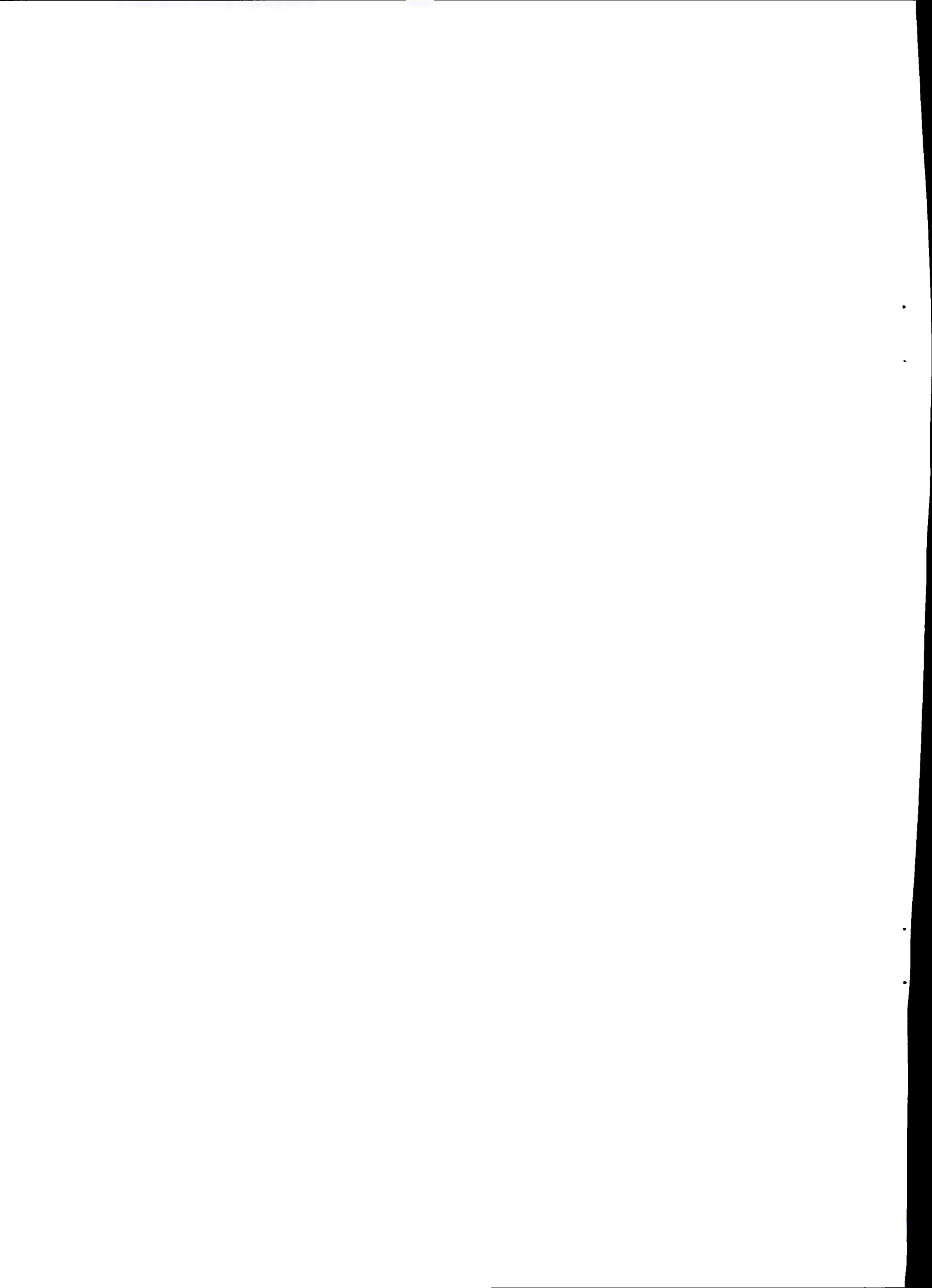
จากการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการจึงขอเสนอรายงาน การพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการ เรื่อง ผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาและผู้หนีภัยความไม่สงบ จากเมียนมาในประเทศไทย เพื่อให้วุฒิสภาได้พิจารณา หากวุฒิสภาให้ความเห็นชอบด้วยกับผลการ พิจารณาศึกษาของคณะกรรมการ ขอให้โปรดแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาดำเนินการตามแต่ จะเห็นสมควร ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนสืบไป

(นางดวงพร รอดพยาธิ์)

เลขาธิการคณะกรรมการการต่างประเทศ

วุฒิสภา

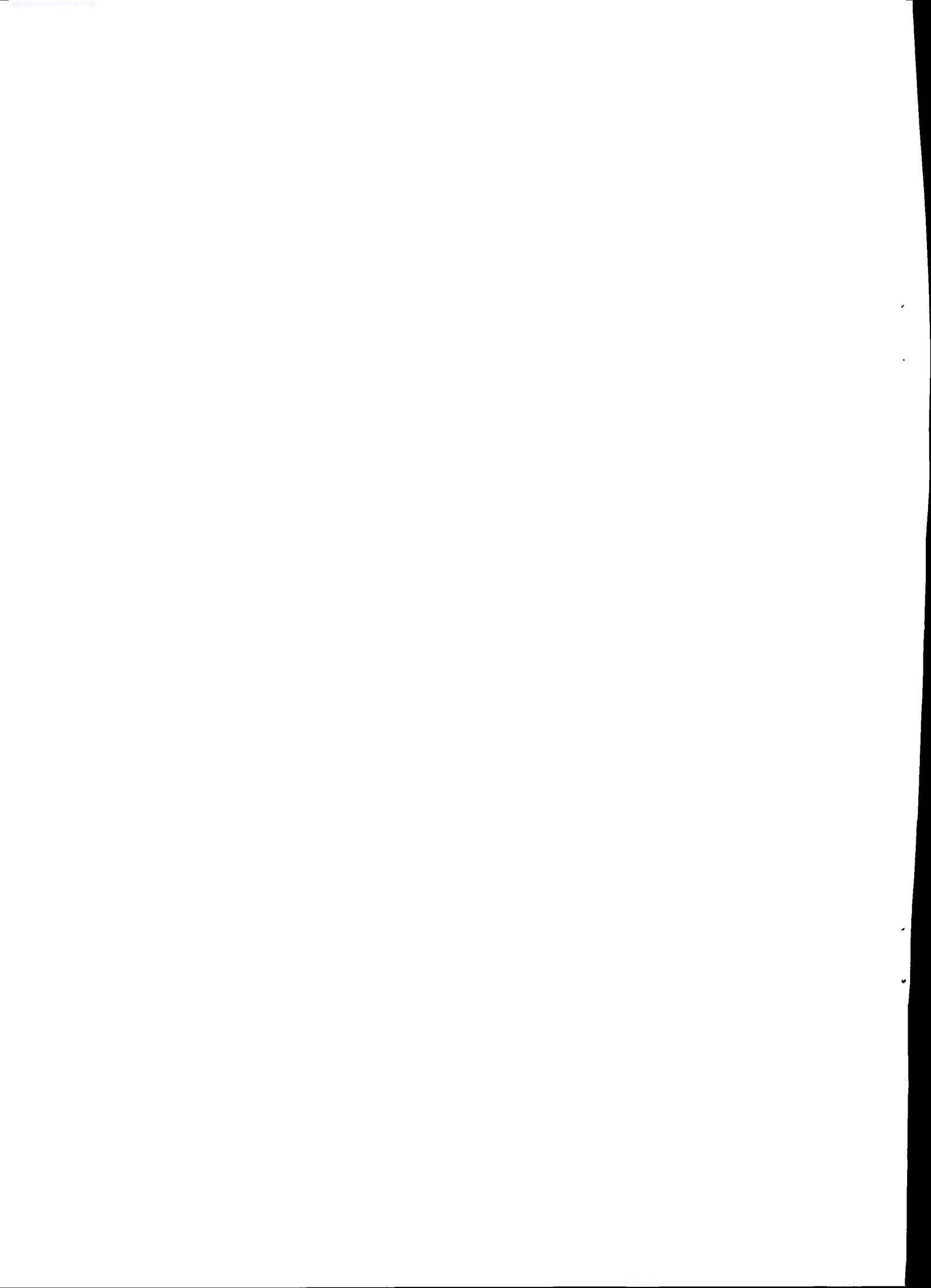
คำนำ

คณะอนุกรรมการพิจารณาและติดตามสถานการณ์ระหว่างประเทศที่มีผลกระทบต่อประเทศไทย ภายใต้คณะกรรมการการต่างประเทศ วุฒิสภา ได้เห็นถึงความสำคัญของปัญหาผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาและผู้หนีภัยความไม่สงบจากเมียนมาในประเทศไทย จึงได้ทำการศึกษาความเป็นมา ปัญหาและผลกระทบต่อประเทศไทย รวมทั้งนโยบายและการดำเนินงานของรัฐบาลไทย และประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ปัญหาผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาและผู้หนีภัยความไม่สงบจากเมียนมาในประเทศไทย เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยเป็นอย่างมาก จึงจำเป็นต้องทำการศึกษาเพื่อให้ได้ข้อพิจารณา และข้อเสนอแนะที่จะนำไปสู่การกำหนดท่าทีและแนวทางการแก้ปัญหาที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย

คณะอนุกรรมการฯ ขอขอบคุณหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ได้ให้ข้อมูลข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานเรื่อง “ผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาและผู้หนีภัยความไม่สงบจากเมียนมาในประเทศไทย” ฉบับนี้จะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนต่อไป

คณะอนุกรรมการพิจารณาและติดตาม
สถานการณ์ระหว่างประเทศที่มีผลกระทบต่อประเทศไทย
คณะผู้จัดทำ

สารบัญ

หน้า

สารบัญ	
บทนำ	
๑. ผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมา	๑
๑.๑ ความเป็นมา	๑
๑.๒ ปัญหาและผลกระทบจากผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมา	๔
๑.๓ การดำเนินการของรัฐบาลไทยต่อ ผกร.	๖
๒. ผู้หนีภัยความไม่สงบจากเมียนมา	๘
๒.๑ ความเป็นมา	๘
๒.๒ ผลกระทบต่อไทย	๙
๒.๓ นโยบายและการแก้ไขปัญหา	๙
๓. ข้อพิจารณา	๑๐
๔ ข้อเสนอแนะ	๑๑

ผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาและผู้หนีภัยความไม่สงบจากเมียนมาในประเทศไทย

ปัจจุบันในบริเวณพื้นที่ชายแดนไทย – เมียนมา มีกลุ่มบุคคลสัญชาติเมียนมา ๒ กลุ่มที่หลบหนีภัยการสู้รบและความไม่สงบภายในประเทศมาพักพิงอยู่ในพื้นที่ที่ทางการไทยควบคุมดูแลอยู่ ซึ่งในระยะเวลาที่ผ่านมาได้มีนโยบายดำเนินการต่อบุคคลเหล่านี้ตามหลักมนุษยธรรมควบคู่ไปกับการรักษาความมั่นคงแห่งชาติและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยและเมียนมา รวมถึงการคำนึงถึงภาพลักษณ์ของประเทศไทยในเวทีระหว่างประเทศด้วย ทั้งนี้ ผู้หลบหนีเข้าเมืองชาวเมียนมาที่พักพิงอยู่ในพื้นที่ชายแดนไทยแบ่งออกได้เป็น ๒ กลุ่ม ดังนี้

๑. ผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมา (ผกร. /Myanmar Displaced Persons)

๑.๑ ความเป็นมา

หลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๙๑) ประเทศเมียนมาได้รับเอกราชจากรัฐบาลอังกฤษ หลังจากตกเป็นอาณานิคมถึง ๖๒ ปี ชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่าง ๆ ได้หารือถึงการที่จะดำเนินการร่วมกันภายหลังจากที่รัฐบาลอังกฤษให้เอกราชที่ปางหลง (PANGLONG) รัฐฉาน โดยการนำของนายพลอองซาน ซึ่งมีแนวทางที่สำคัญคือ ชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ จะให้ความร่วมมือเพื่อให้เกิดเสรีภาพโดยสมบูรณ์ หลังจากนั้นเป็นเวลา ๑๐ ปี ชนกลุ่มน้อยจะสามารถแยกตัวและจัดตั้งรัฐปกครองตนเองโดยเสรี แต่การดำเนินการดังกล่าวไม่ประสบผลสำเร็จโดย นายพลอองซาน ได้ถูกลอบสังหารและประเทศเมียนมาได้มีรัฐบาลพลเรือน โดยมีนายพล อู นู ขึ้นมาบริหารประเทศภายใต้การหนุนหลังของฝ่ายทหาร หลังจากนั้นรัฐบาลพลเรือนได้พยายามที่จะเจรจาทันทีความขัดแย้งกับบรรดาชนกลุ่มน้อย ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๐๕ นายพลเนวิน ได้ยึดอำนาจปกครองประเทศและใช้ระบบสังคมนิยมวิถีพม่า (THE BURMESE WAY TO SOCIALISM) ซึ่งก็คือ ระบบการปกครองแบบเผด็จการทหารมาใช้เป็นแนวทางการปกครองประเทศและเริ่มโดดเดี่ยวประเทศออกจากประชาคมโลก รวมทั้งใช้นโยบายการปราบปรามกองกำลังชนกลุ่มน้อย ซึ่งนับจากนั้นเป็นต้นมาชนกลุ่มน้อยทุกกลุ่มจึงต่อสู้กับรัฐบาลเมียนมาจนถึงปัจจุบัน ในช่วงเวลาที่ผ่านมารัฐบาลเมียนมาไม่ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนา อีกทั้งไม่ได้ให้ความช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจในพื้นที่ชายแดนที่อยู่ในเขตอิทธิพลของชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่าง ๆ เลย ยกเว้นในพื้นที่ชนกลุ่มน้อยที่รัฐบาลเมียนมามีอิทธิพลอยู่แล้ว

การสู้รบระหว่างรัฐบาลเมียนมาและกองกำลังชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่าง ๆ ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง กองกำลังชนกลุ่มน้อยที่มีเขตติดต่อกับชายแดนประเทศไทยในรัฐกะเหรี่ยง รัฐคะยา รัฐมอญ และรัฐฉาน ได้ต่อสู้แบบกองโจร เมื่อรัฐบาลพม่าปราบปรามอย่างหนักในฤดูแล้งก็จะล่าถอยมาอาศัยบริเวณป่าเขาในเขตบริเวณพื้นที่ชายแดนไทย – พม่า และในฤดูฝนทหารเมียนมาก็จะถอนกำลังกลับไป เนื่องจากการส่งกำลังบำรุงไม่สะดวกและถูกดักรุกโจมตีจากกองกำลังชนกลุ่มน้อย

ในปี พ.ศ. ๒๕๒๗ รัฐบาลเมียนมาได้ส่งกองกำลังทหารจำนวนมากเข้าตรึงกำลังที่บริเวณพื้นที่ชายแดนไทย - พม่า โดยส่งกำลังทหารเข้ามาตามเส้นทางชักลากไม้ การที่รัฐบาลเมียนมาทุ่มกำลังเข้าโจมตีอย่างรุนแรง ทำให้ฐานที่มั่นกองกำลังชนกลุ่มน้อยแตก และอยู่ภายใต้การควบคุมของทหารเมียนมา ทั้งนี้ รัฐบาลเมียนมาได้จัดระเบียบชุมชนตามแนวชายแดนโดยให้มีการโยกย้ายประชาชนออกจากพื้นที่ เพื่อสะดวกในการควบคุมและไม่ให้เป็นแนวร่วมของกองกำลังชนกลุ่มน้อย รวมทั้งมีการเกณฑ์แรงงานไปเป็นลูกหาบในการส่งเสบียงหรืองานโยธาอื่น ๆ ดังนั้น จึงทำให้ราษฎรชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ อพยพหลบหนีภัยการสู้รบเข้ามาในเขตประเทศไทย ซึ่งทางรัฐบาลไทยได้กำหนดนโยบายผ่อนปรนให้คนเหล่านี้ได้อาศัยในประเทศไทยได้เป็นการชั่วคราวตามหลักมนุษยธรรมและอำนวยความสะดวกให้คนเหล่านี้เดินทางกลับมาตุภูมิเมื่อสถานการณ์เอื้ออำนวย

ปัจจุบันมีผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมา จำนวนทั้งสิ้น ๗๗,๘๙๕ คน อาศัยอยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราว รวม ๙ แห่ง ใน ๔ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตาก ราชบุรี และกาญจนบุรี ซึ่งในการควบคุมผู้หนีภัยการสู้รบเหล่านี้เมื่อเข้ามาในบริเวณชายแดนไทยจะต้องอยู่ในพื้นที่พักพิงที่ได้จัดไว้ โดยจะมีทหารเข้าไปควบคุมดูแล พร้อมตรวจสอบสถานการณ์ในเมียนมาว่ามีการสู้รบจริงหรือไม่ ถ้าไม่มีสถานการณ์การสู้รบจริงหรือลัทธิลอบหลบหนีเข้ามาอย่างผิดกฎหมายก็จะผลักดันออกนอกประเทศทันที หากบุคคลเหล่านี้หนีภัยการสู้รบมาจริงก็จะนำเรื่องเข้าสู่คณะกรรมการพิจารณาของกระทรวงมหาดไทย (PROVINCIAL ADMISSION BOARD - PAB) และหากคณะกรรมการฯ พิจารณาแล้วเห็นควรให้รับกลุ่มผู้หนีภัยการสู้รบดังกล่าว เนื่องจากเกรงว่าถ้าผลักดันออกไปในขณะนั้นกลุ่มผู้หนีภัยการสู้รบจะเกิดอันตรายก็จะควบคุมให้อยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราว ทั้งนี้ ทางกรมการโยกย้ายและพัฒนาเอกชนมาเลี้ยงดูผู้หนีภัยการสู้รบในพื้นที่พักพิงชั่วคราว และขอรับความช่วยเหลือจากสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (The United Nations High Commissioner for Refugees: UNHCR) ในขอบเขตที่เหมาะสม

จำนวนผู้หนีภัยการสู้รบในพื้นที่พักพิงชั่วคราว ๙ แห่งในปัจจุบัน

กันยายน ๒๕๖๕

ลำดับที่	สถานที่พักพิงชั่วคราว	จำนวนผู้ลี้ภัย(คน)
๑	บ้านในสอย อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน	๗,๒๗๒
๒	บ้านแม่สุรินทร์ อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน	๑,๘๕๑
๓	บ้านแม่ละอูน อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน	๗,๘๙๐
๔	บ้านแม่ลามาหลวง อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน	๘,๙๔๐
๕	บ้านแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก	๒๗,๙๖๗
๖	บ้านอ้อมเปี้ยมใหม่ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก	๙,๐๒๗
๗	บ้านนุโพ อำเภออ้อมผาง จังหวัดตาก	๔,๑๖๓
๘	บ้านต้นยาง อำเภอสังขละ จังหวัดกาญจนบุรี	๒,๑๓๒
๙	บ้านถ้ำหิน อาเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี	๔,๖๔๒
	รวมทั้งหมด	๗๗,๘๙๕

: ที่มา สมช.

๑.๒ ปัญหาและผลกระทบจากผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมา

๑.๒.๑ ปัญหาการควบคุมดูแล

การมีผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบริเวณพื้นที่ชายแดนไทย - เมียนมา จำนวนกว่าแสนคน ซึ่งมีสถานะทางกฎหมายเป็นผู้ลี้ภัยเข้าเมืองที่ยังไม่สามารถส่งกลับประเทศได้เป็นปัญหาด้านความมั่นคงพื้นที่ นอกจากนี้ ประชากรผู้หนีภัยการสู้รบที่เกิดขึ้นใหม่ อาจจะมีปัญหาในเรื่องสัญชาติและการหาเลี้ยงชีพต่อไปในอนาคต ที่ผ่านมามาจนถึงปัจจุบันรัฐบาลไทยต้องจัดสรรงบประมาณและบุคลากรฝ่ายปกครองและฝ่ายทหารดูแลและควบคุมผู้หนีภัยการสู้รบทั้งบริเวณภายในและบริเวณรอบนอกพื้นที่พักพิงชั่วคราว โดยการดำเนินการควบคุมดูแลเป็นไปด้วยความยากลำบากจากสาเหตุหลายประการ อาทิ การที่พื้นที่พักพิงชั่วคราวไม่มีรั้วรอบขอบชิดทำให้ลักลอบเข้าออกได้ และการไม่เข้าใจในวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของแต่ละฝ่าย ทั้งนี้ จากการที่มีบุคลากรไม่เพียงพอต่อการควบคุมในแต่ละพื้นที่พักพิง ทำให้มีการลักลอบออกมาจากพื้นที่เพื่อขายแรงงานทั้งในตัวจังหวัดและเขตพื้นที่ชั้นใน

๑.๒.๒ ปัญหาการเลี้ยงดู

ทางการไทยต้องพิจารณาอนุญาตให้องค์กรระหว่างประเทศและองค์การพัฒนาเอกชนเลี้ยงดูผู้หนีภัยการสู้รบ ซึ่งบางครั้งการเลี้ยงดูและการเอื้ออำนวยความสะดวกในการดำรงชีพ ทำให้ความเป็นอยู่ของคนเหล่านี้ดีกว่าในเขตเมียนมา จึงเป็นเหตุจูงใจให้ราษฎรเมียนมาแอบลักลอบเข้าพื้นที่พักพิงชั่วคราวเพิ่มขึ้นและผู้หนีภัยการสู้รบบางส่วนไม่อยากกลับประเทศ ที่สำคัญคือ ผู้หนีภัยการสู้รบบางส่วนเป็นแนวร่วมหรือเป็นญาติพี่น้องของกำลังติดอาวุธต่อต้านเมียนมา ได้ส่งเสบียงและสิ่งของสนับสนุนกองกำลังดังกล่าวเพื่อต่อสู้กับทหารเมียนมา ซึ่งทำให้เมียนมาเข้าใจว่าคนเหล่านี้เป็นกลุ่มกองกำลังต่อต้านและไม่มีความไว้วางใจไทยมาโดยตลอด

การลดภาระปัญหาของทางการไทย โดยการอนุญาตให้ผู้หนีภัยการสู้รบบางส่วนไปตั้งถิ่นฐานในประเทศที่สามได้ตามหลักมนุษยธรรม ทำให้ราษฎรเมียนมาเดินทางเข้าเขตไทยเพื่อลักลอบอาศัยอยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวด้วยหวังว่าจะมีโอกาสไปตั้งถิ่นฐานในประเทศที่สามด้วย เป็นผลทำให้จำนวนประชากรเมียนมาในพื้นที่พักพิงชั่วคราวไม่ได้ลดลง ในขณะเดียวกันประชาคมระหว่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศมุ่งที่จะดูแลผู้หนีภัยการสู้รบในประเทศไทยมากกว่า การแก้ไขปัญหาในประเทศเมียนมา และเมื่อเกิดสถานการณ์ยืดเยื้อก็พยายามผลักดันแนวความคิดเรื่องการให้ผู้หนีภัยการสู้รบตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยหรือการขอให้รัฐบาลไทยอนุญาตให้ผู้หนีภัยการสู้รบออกมาทำงานนอกพื้นที่ได้ ซึ่งประเด็นดังกล่าวมีผลกระทบต่อความมั่นคงของไทยโดยตรง

๑.๒.๓ ปัญหาและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

สถานที่ตั้งของพื้นที่พักพิงชั่วคราวทุกแห่งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติและบางแห่งเป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำ จึงมีผลกระทบต่อระบบนิเวศวิทยาของป่าและที่สำคัญคือ ราษฎรไทยได้รับผลกระทบจากมลภาวะจากพื้นที่พักพิงชั่วคราว นอกจากนี้ การที่พื้นที่พักพิงชั่วคราวไม่มีรั้วรอบขอบชิด จึงไม่สามารถควบคุมการลักลอบออกจากพื้นที่เพื่อออกมาทำงานได้ โดยที่ผ่านมามีการตรวจสอบพบการออกไปทำงานในจังหวัดชั้นใน รวมทั้งรับจ้างนายทุนในพื้นที่ลักลอบตัดไม้ในป่าด้วย

๑.๒.๔ ปัญหาที่มีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยบริเวณชายแดน

จากการที่ประเทศไทยมีแนวพรมแดนติดต่อกับเมียนมาถึง ๒,๔๐๐ กิโลเมตร และพื้นที่บริเวณชายแดนเมียนมาเป็นที่ตั้งของรัฐมอญ กะเหรี่ยง คะยา และไทยใหญ่ ซึ่งชนกลุ่มน้อย

เหล่านี้ได้ต่อต้านรัฐบาลทหารเมียนมามาเป็นระยะเวลากว่า ๕๐ ปีแล้ว ดังนั้น ประเทศไทยจึงไม่อาจหลีกเลี่ยงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลเมียนมากับชนกลุ่มน้อยได้ ไม่ว่าจะเป็นการละเมิดอธิปไตยอันเป็นผลจากการสู้รบ การหลบหนีภัยการสู้รบเข้ามาอาศัยในเขตไทย ความระแวงสงสัยว่าไทยให้การสนับสนุนชนกลุ่มน้อย ทั้งนี้ การต่อสู้ระหว่างรัฐบาลเมียนมากับกองกำลังชนกลุ่มน้อยทำให้มีอาวุธหนักตกเข้ามาในเขตไทยหลายครั้ง นอกจากนี้ ยังมีกรณีที่กองกำลังชนกลุ่มน้อยกะเหรี่ยงพุทธ (DKBA) เข้ามาโจมตีพื้นที่พักพิงในอำเภอท่าสองยาง จังหวัดกาญจนบุรี ในปี พ.ศ. ๒๕๓๘ ซึ่งได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินในเขตไทย

๑.๓ การดำเนินการของรัฐบาลไทยต่อ ผกร.

รัฐบาลไทยได้จัดตั้งกลไกแก้ไขปัญหาผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาในระดับชาติขึ้น ตามคำสั่งคณะกรรมการร้อยกรองงานของสภาความมั่นคงแห่งชาติ ที่ ๑๓/๒๕๓๖ ลงวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๓๖ โดยแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมผู้หนีภัยการสู้รบจากพม่า ที่มีเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติเป็นประธาน และมีผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง อาทิ ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย เป็นอนุกรรมการ โดยคณะกรรมการดังกล่าวมีหน้าที่ศึกษาและติดตามสถานการณ์ รวมทั้งเสนอแนะนโยบาย แนวทาง และมาตรการปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม

๑.๓.๑ นโยบาย

รัฐบาลไทยมีนโยบายต่อ ผกร. คือ ให้บุคคลเหล่านี้อาศัยอยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวตามหลักมนุษยธรรม และอำนวยความสะดวกให้เดินทางกลับเมื่อสถานการณ์เอื้ออำนวยและปลอดภัย รวมทั้งให้การเดินทางกลับเป็นไปตามความสมัครใจ มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี ซึ่งมีแนวทางการแก้ไขปัญหา ๓ ประการ คือ

๑) ควบคุมไว้ในพื้นที่ที่ทางการไทยกำหนด ทั้งนี้จะมีคณะกรรมการระดับจังหวัด (Provincial Admission Board) มีผู้ว่าราชการจังหวัดประธาน เป็นกลไกในการพิจารณาสถานะว่าเป็นผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาจริงหรือไม่ หากปรากฏสถานะว่าหนีภัยการสู้รบมาจริงก็จะ

อนุญาตให้อยู่อาศัยในพื้นที่พักพิงบริเวณพื้นที่ชายแดนได้เป็นการชั่วคราวและจะอำนวยความสะดวกให้เดินทางกลับไปยังถิ่นฐานเดิมของตนในเขตเมียนมาเมื่อสถานการณ์สู้รบยุติลงและมีความปลอดภัยเพียงพอ

๒) การให้ประชาคมระหว่างประเทศมีส่วนร่วมในการแบ่งเบาภาระของทางการไทย โดยอนุญาตให้องค์กรพัฒนาเอกชนเข้าไปให้ความช่วยเหลือคนเหล่านี้ในด้านอาหาร เครื่องอุปโภคบริโภค ด้านการรักษาพยาบาล และด้านการศึกษาได้ตามความจำเป็นระหว่างที่ยังไม่สามารถเดินทางกลับถิ่นฐานเดิม ทั้งนี้ กระทรวงมหาดไทยมอบหมายให้กรมการปกครองรับผิดชอบในการดูแล ผลร. ในพื้นที่พักพิงชั่วคราว พร้อมทั้งกำหนดแนวทางปฏิบัติในการร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศ อาทิ สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR) และองค์กรพัฒนาเอกชน เพื่อให้ความช่วยเหลือ ผลร. ในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านการดำรงชีพ การศึกษา สาธารณสุข และการฝึกอบรมความรู้และการพัฒนาทักษะอาชีพ

๓) การแสวงหาหนทางในการแก้ไขปัญหาที่ประเทศต้นเหตุ การที่ ผลร. อพยพเดินทางเข้ามาในเขตประเทศไทยมีสาเหตุมาจากการขัดแย้งและใช้ความรุนแรงต่อกันภายในประเทศเมียนมา รัฐบาลไทยและประชาคมระหว่างประเทศได้ใช้ความพยายามอย่างสูงในการส่งเสริมให้เกิดการปรองดองกันภายในชาติ (NATIONAL RECONCILIATION) อันจะเป็นพื้นฐานในการแก้ไขปัญหา ผลร. ได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ การส่งกลับ ผลร. มีท่าทีว่าจะสามารถดำเนินการได้ในช่วงที่เมียนมามีรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ อย่างไรก็ตาม รัฐบาลเมียนมาก็ยังไม่ประสบความสำเร็จในกระบวนการสันติภาพและแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ในประเทศได้ ประกอบกับเมื่อต้นปี พ.ศ. ๒๕๖๔ กองทัพเมียนมาได้เข้ามาควบคุมการบริหารประเทศโดยการยึดอำนาจจากรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง พร้อมทั้งปราบปรามกลุ่มต่าง ๆ ที่มีความเห็นต่างทางการเมือง จึงทำให้สภาวะทั่วไปในประเทศเมียนมาเกิดความขัดแย้งและมีการใช้ความรุนแรงต่อกันซึ่งไม่เหมาะสมต่อการเจรจาความร่วมมือกันระหว่างไทยกับเมียนมาในการส่ง ผลร. กลับสู่ภูมิลำเนา

๑.๓.๒ การแก้ไขปัญหา ผลร. ที่ผ่านมามีการดำเนินการใน ๓ แนวทาง คือ

๑) การแก้ไขปัญหาที่ประเทศต้นเหตุ รัฐบาลไทยได้แสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหา ผลร. โดยดำรงการหารือกับรัฐบาลเมียนมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งที่ผ่านมาได้มีการเห็นชอบร่วมกันอย่างไม่เป็นทางการในการส่งกลับมาตุภูมิ อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ในปัจจุบันยังไม่เอื้ออำนวยในการต่อยอดในเรื่องนี้

๒) การส่ง ผลร. กลับประเทศด้วยความสมัครใจ มีการดำเนินการร่วมกันระหว่างไทยกับเมียนมาอย่างต่อเนื่องในการส่งกลับ โดยส่งกลับได้ จำนวน ๔ ครั้ง รวม ๑,๐๓๙ คน

๓) การส่งกลับ ผลร. ไปตั้งถิ่นฐานในประเทศที่สาม ทางการไทยได้มีนโยบายผ่อนปรนให้ ผลร. สามารถเดินทางไปตั้งถิ่นฐานในประเทศที่สามได้มาโดยตลอด เพียงแต่ทำได้ดำเนินการเป็นการลับเฉพาะกรณี เพื่อไม่ให้เป็นแรงดึงดูดให้ราษฎรเมียนมาหลังไหลเข้ามาในเขตไทย

ด้วยหวังว่าจะมีโอกาสไปตั้งถิ่นฐานในประเทศที่สาม ทั้งนี้ ทางประเทศไทยได้ให้ประเทศที่สามสามารถรับตัวไปรวมกับครอบครัวในต่างประเทศหรือไปรักษาตัวได้ตามหลักมนุษยธรรม ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ทางประเทศไทยพิจารณาเห็นว่าสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองและชาติพันธุ์ไม่ดีขึ้น จึงได้มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายให้รัฐบาลประเทศที่สามสามารถรับ ผกธ. ไปตั้งถิ่นฐานในประเทศตนได้ โดยประเทศที่รับ ผกธ. ไปตั้งถิ่นฐาน อาทิ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย แคนาดา นอร์เวย์ สวีเดน ฟินแลนด์ เนเธอร์แลนด์ นิวซีแลนด์ อังกฤษ ไอร์แลนด์ และญี่ปุ่น โดยมีจำนวนผู้ไปตั้งถิ่นฐานแล้วจำนวนกว่า ๑๒๐,๐๐๐ คน

๒. ผู้หนีภัยความไม่สงบจากเมียนมา (ผกธม. /Myanmar People fleeing the unrest)

๒.๑ ความเป็นมา

เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ กองทัพเมียนมาได้เข้าควบคุมอำนาจในการบริหารประเทศจากรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง ประกาศภาวะฉุกเฉิน พร้อมทั้งจัดตั้งสภาบริหารแห่งรัฐ (State Administration Council – SAC) เป็นกลไกบริหารประเทศ และดำเนินความสัมพันธ์กับต่างประเทศ ทั้งนี้ กองทัพเมียนมาได้ควบคุมความสงบเรียบร้อยภายในประเทศโดยการปราบปรามกลุ่มที่ไม่เห็นด้วย ซึ่งได้ยกระดับความเคลื่อนไหวจากการชุมนุมประท้วงไปสู่การจัดตั้งกองกำลังป้องกันประชาชน (People Defense Force – PDF) เพื่อก่อกวนขัดขวางและก่อเหตุโจมตีรัฐบาลและกองทัพเมียนมาอย่างต่อเนื่อง

รูปภาพจาก: <https://www.bbc.com/thai/thailand-56564707>

ความขัดแย้งในเมียนมาได้ขยายตัวไปในหลายกลุ่ม รวมไปถึงชนกลุ่มน้อยในเมียนมาที่แสวงประโยชน์ในช่วงที่กองทัพเมียนมาทุ่มเทกำลังพลเพื่อปราบปรามฝ่ายเห็นต่างทางการเมือง โดยเพิ่มความเคลื่อนไหวเพื่อปกป้องผลประโยชน์ในพื้นที่มากขึ้น ทำให้บรรยากาศความขัดแย้งและความรุนแรงในเมียนมาขยายตัวและมีความซับซ้อนมากขึ้น ส่งผลให้ประชาชนชาวเมียนมาซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวบ้านที่อาศัยอยู่ตามบริเวณชายแดนเมียนมาได้หลบหนีเข้ามาในประเทศไทย เนื่องจากกังวลในเรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยทางประเทศไทยได้เรียกคนกลุ่มนี้ว่า “ผู้หนีภัยความไม่สงบจากเมียนมา (ผกธม.)” ทั้งนี้ ผกธม. ส่วนใหญ่จะเป็นชนชาติกะเหรี่ยงและคะยา โดยเดินทางเข้ามาทาง

จังหวัดแม่ฮ่องสอนและจังหวัดตาก เช่น กรณีที่เกิดการปะทะกันระหว่างทหารเมียนมากับกองกำลัง DKBA กะเหรี่ยงพุทธก้าวหน้า บริเวณตรงข้ามบ้านแม่โกนเกน ตำบลมหาวัน อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และระหว่างทหารเมียนมากับกองกำลัง KNDO องค์กรป้องกันแห่งชาติกะเหรี่ยง ทำให้ ผกสม. ได้อพยพข้ามมายังฝั่งไทย จำนวน ๔๘๔ คน ทั้งนี้ มี ผกสม. เดินทางเข้ามาในไทยทั้งหมด ๒ ช่วง คือ

- ๑) ช่วงเดือนเมษายน - มิถุนายน ๒๕๖๔ มีจำนวน ผกสม. เดินทางเข้ามาในไทยกว่า ๕ พันคน และ
- ๒) ช่วงเดือนธันวาคม ๒๕๖๔ - มกราคม ๒๕๖๕ มีจำนวน ผกสม. เดินทางเข้ามาในไทยกว่า ๑.๑ หมื่นคน

ปัจจุบัน ผกสม. ได้เดินทางกลับเมียนมาทั้งหมดแล้ว

๒.๒ ผลกระทบต่อไทย

จากการที่ประเทศเมียนมามีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองโดยฝ่ายกองทัพได้ยึดอำนาจบริหารประเทศเมื่อต้นปี ๒๕๖๔ ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งและความรุนแรงระหว่างกลุ่มที่มีความเห็นต่างทางการเมืองกับกองทัพทั้งในเขตเมืองและเขตพื้นที่กลุ่มชาติพันธุ์ โดยปรากฏมี ผกสม. เมียนมาจำนวนหนึ่งหลบหนีความไม่สงบเข้ามาในเขตไทยบริเวณพื้นที่ชายแดน ซึ่งทางการไทยได้ดูแลตามหลักมนุษยธรรมอยู่ระยะหนึ่งและส่งกลับเมื่อสถานการณ์ปลอดภัย นอกจากเรื่องดูแลความปลอดภัยให้กับ ผกสม. แล้ว ฝ่ายทหารและฝ่ายปกครองจำเป็นต้องดำเนินการด้านการข่าวด้วย เนื่องจากยังคงมีกลุ่มต่อต้านรัฐบาลเมียนมาเคลื่อนไหวอยู่ ซึ่งหากมีการสู้รบเกิดขึ้นอีกก็จะต้องป้องกันไม่ให้มีการรุกล้ำดินแดนของกองกำลังติดอาวุธ อีกทั้งต้องหามาตรการเตรียมพร้อมหากมีกระสุนหรืออาวุธหนักจากการสู้รบเข้ามาในเขตไทย

รูปภาพจาก: <https://www.dailynews.co.th/news/626005/>

๒.๓ นโยบายและการแก้ไขปัญหา

นโยบายต่อผู้หนีภัยความไม่สงบชาวเมียนมาที่ผ่านมาก็คือ การดูแลตามหลักมนุษยธรรม และอำนวยความสะดวกให้เดินทางกลับเมื่อสถานการณ์คลี่คลายและปลอดภัย ทั้งนี้ ความขัดแย้งทางการเมือง ความไม่สงบ และความรุนแรงในประเทศเมียนมามีแนวโน้มที่จะยืดเยื้อ ฝ่ายทหารในพื้นที่บริเวณชายแดนไทย - เมียนมา จึงได้จัดทำแผนปฏิบัติและการจัดเตรียมพื้นที่ ดังนี้

๒.๓.๑ พื้นที่เฝ้าสังเกตการณ์ เพื่อเฝ้าระวังเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนของเมียนมา

๒.๒.๒ พื้นที่ปลอดภัยชั่วคราว เพื่อคัดกรองโรคและดูแลตามหลักมนุษยธรรมเบื้องต้น หากมี ผกสม. เดินทางเข้ามาในเขตไทย

๒.๒.๓ พื้นที่พักรอ เพื่อดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและมอบสิ่งจำเป็นในการดำรงชีพตามหลักมนุษยธรรม

รูปภาพจาก: <https://www.bbc.com/thai/thailand-56564707>

๓. ข้อพิจารณา

๓.๑ นโยบายในการดำเนินการต่อผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมามีการเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ ในระยะแรก พ.ศ. ๒๕๒๗ - ๒๕๔๘ ทางกรมไทยได้มีนโยบายรับ ผกธ. ให้พักพิงชั่วคราวในเขตไทยเพื่อรอคอยสถานการณ์ที่ปลอดภัยเพียงพอในการส่งกลับ โดยในช่วงเวลานั้นทางการไทยไม่อนุญาตให้ประเทศที่สามรับคนเหล่านี้ไปตั้งถิ่นฐาน เนื่องจากเกรงว่าจะเป็นแรงดึงดูดให้คนเมียนมาลี้ภัยเดินทางเข้าไทยด้วยหวังว่าจะมีโอกาสไปตั้งถิ่นฐานใหม่ อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การสู้รบก็ยังคงอยู่ประจวบกับรัฐบาลเมียนมาในขณะนั้นยังไม่พร้อมที่จะเจรจาเรื่องการรับ ผกธ. กลับประเทศ ดังนั้น ในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ รัฐบาลไทยจึงอนุญาตให้ประเทศที่สามรับ ผกธ. ไปตั้งถิ่นฐานได้ตามหลักมนุษยธรรมและสามารถนำ ผกธ. ไปประเทศที่สามได้จำนวนหนึ่ง ต่อมาเมื่อประเทศเมียนมามีรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง และมีการเริ่มกระบวนการสันติภาพในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ทางกรมไทย เมียนมา และ UNHCR ได้เริ่มโครงการเดินทางกลับถิ่นฐานของ ผกธ. หากแต่การดำเนินการมีความล่าช้า ประกอบกับมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในเมียนมาในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ที่ฝ่ายกองทัพได้ยึดอำนาจจากรัฐบาลเลือกตั้ง จึงทำให้โครงการดังกล่าวหยุดชะงักลง

๓.๒ สถานการณ์ภายในประเทศเมียนมาในปัจจุบันไม่เอื้อต่อการส่งกลับ ผกธ. สถานการณ์ ความขัดแย้งทางการเมืองในเมียนมาได้นำไปสู่การใช้ความรุนแรงกันระหว่างรัฐบาลเมียนมากับกลุ่มต่อต้าน และกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งทำให้ไม่สามารถดำเนินการส่งกลับ ผกธ. โดยความสมัครใจได้

ในขณะนั้น อีกทั้งยังทำให้เกิดการอพยพหนีความไม่สงบของคนเมียนมากลุ่มใหม่เข้ามาในประเทศไทย (ผกสม.) นอกจากนี้ การที่ประเทศที่สามรับ ผกร. ไปตั้งถิ่นฐานน้อยลงก็จะเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่จะทำให้การระบายคนจากพื้นที่พักพิงชั่วคราวในประเทศไทยทำได้ยากยิ่งขึ้น

๓.๓ มีความจำเป็นต้องแสวงหาทางแก้ไขปัญหา ผกร. ไม่ให้เป็นปัญหาที่ยืดเยื้อต่อไป วิธีการแก้ไขของ ผกร. ในอดีตถึงปัจจุบัน คือ (๑) การอำนวยความสะดวกให้เดินทางกลับโดยความสมัครใจ และ (๒) การส่งไปตั้งถิ่นฐานในประเทศที่สาม ซึ่งทั้งสองวิธีนี้อาจไม่สามารถแก้ไขปัญหา ผกร. ที่ตกค้างอยู่ในพื้นที่พักพิงได้ เนื่องจากสถานการณ์ความขัดแย้งและความรุนแรงในประเทศเมียนมามีแนวโน้มที่จะดำรงต่อไปเป็นระยะเวลาานาน จึงสมควรพิจารณาหากมาตรการแนวทางอื่น ๆ แก้ไขปัญหา ผกร. ตกค้าง อาทิ การพิจารณาอนุญาตให้ออกมาประกอบอาชีพได้ และการพิจารณาให้สถานะทางกฎหมายอย่างเช่นที่ทางรัฐบาลไทยได้ดำเนินการต่อบุคคลบนพื้นที่สูงซึ่งเคยเป็นบุคคลไร้สัญชาติ แต่ได้พำนักอาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นระยะเวลาานาน

๓.๔ การแก้ไขปัญหาผู้หนีภัยความไม่สงบจากเมียนมาดำเนินการได้อย่างเหมาะสมเมื่อเมษายน ๒๕๖๔ และมกราคม ๒๕๖๕ ฝ่ายทหารได้นำ ผรสม. ที่อพยพเข้าในเขตไทยที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนและตาก มาควบคุมไว้ในพื้นที่พักรอเพื่อแยกกลุ่ม คัดกรองโรค ดูแลความปลอดภัย และเลี้ยงดูอยู่ระยะหนึ่ง ภายหลังเมื่อสถานการณ์ในเขตเมียนมาคลี่คลาย จึงอำนวยความสะดวกให้กลับถิ่นฐานเดิมโดยปัจจุบันไม่มี ผรสม. ตกค้างอยู่ในเขตไทย

๓.๕ การแก้ไขปัญหาผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาและผู้หนีภัยความไม่สงบจากเมียนมาในประเทศไทยที่มีผลเป็นรูปธรรมและยั่งยืนคือ การเสริมสร้างให้พื้นที่บริเวณชายแดนเมียนมามีความสงบสันติ และพัฒนา ทั้งนี้ การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy:ACMECS) จะเป็นส่วนสำคัญในการยกระดับการอยู่ดีกินดีของประชาชนในเขตเมียนมา ซึ่งในระยะยาวการพัฒนาตามยุทธศาสตร์นี้ จะสามารถแก้ไขปัญหายาเสพติดได้อย่างเป็นรูปธรรม อาทิ ปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมือง ยาเสพติด การค้ามนุษย์ รวมถึงปัญหาผู้หนีภัยการสู้รบและปัญหาผู้พลัดถิ่นภายในประเทศเมียนมา (Internally Displaced Persons - IDPs) ได้อีกด้วย ทั้งนี้ในลำดับแรกรัฐบาลปัจจุบันของเมียนมาและชนกลุ่มน้อย จะต้องร่วมกันเสริมสร้างความปรองดองกันในชาติ (National Reconciliation) ให้ได้เสียก่อน

๔ ข้อเสนอแนะ

๔.๑ ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง อาทิ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการต่างประเทศ และกระทรวงกลาโหม ร่วมกันดำเนินการศึกษาและทบทวนแนวทางการแก้ไขปัญหาผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและครอบคลุมทุกมิติ โดยไม่ให้ปัญหานี้กลายเป็นปัญหาเรื้อรัง

๔.๒ ให้กองทัพและฝ่ายปกครองดำรงแนวทางการแก้ไขปัญหาผู้หนีภัยความไม่สงบจากเมียนมาไว้ อาทิ การปฏิบัติการด้านการข่าว การควบคุม ผกสม. ไว้ในพื้นที่พักรอตามหลักมนุษยธรรม การแยกกลุ่ม การควบคุมโรคระบาด การเลี้ยงดูขั้นพื้นฐาน และการส่งกลับภูมิลำเนาในเขตเมียนมาเมื่อสถานการณ์ปลอดภัย พร้อมทั้งควบคุมดูแลกลุ่มต่อต้านรัฐบาลเมียนมาในพื้นที่ไม่ให้มีกิจกรรมที่จะส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเมียนมา

ออกแบบและพิมพ์ที่ สำนักการพิมพ์

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

๐ ๒๘๓๓ ๕๔๑๕, ๐ ๒๘๓๓ ๕๔๑๖,

๐ ๒๘๓๓ ๕๔๑๗, ๐ ๒๘๓๓ ๕๔๑๘